

Yevropa Ittifoqi moliyaviy
ko'magi bilan ta'minlangan

unicef

Har bir bola uchun

BOLANING SOG'LIQNI SAQLASH VA TIBBIY YORDAM OLISH HUQUQUI

Mazkur nashr Yevropa Ittifoqining moliyaviy ko'magi yordamida tayyorlangan. Uning mazmuniga O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi va UNICEF mas'uliyatli bo'lib, bu masala bo'yicha Yevropa Ittifoqining nuqtai nazarini aks ettirmasligi mumkin.

Siz o'n sakkiz yoshga to'lguningizga qadar voyaga yetmagan hisoblanasiz. Bu degani siz huquqiy tarafdin "bola" deb atalasiz. Bolalar turli xil huquqlarga ega, jumladan, sog'liq va tibbiy yordam olish huquqi.

Dastlab siz sog'liqni saqlash va tibbiy yordam olish huquqingiz o'zi nima ekanligini bilib olishingiz lozim.

Sog'liqni saqlash va tibbiy yordam olish huquqingiz bu sizning o'z sog'lig'ingizni asrashingiz uchun shifokorlar ko'rigidan, har qachon va har qayerda, pulingiz juda kam bo'lgan yoki pulingiz umuman bo'lmagan paytlarda ham foydalana olishingizdir. Bu haqda keyinroq yana batafsil to'xtalib o'tamiz.

Bolalarning huquqlari oila, jamiyat va bolalar yashayotgan davlat tomonidan himoya qilinadi.

Bunday himoya qilishning ko'rinishlariga har doim duch kelgansiz. Misol uchun, oilada ota-onangiz sizga g'amxo'rlik qiladi, davlat esa bog'chalar, maktablar, sport maydonlari va shifoxonalar qurgan holda bilimingizni oshirishga va sog'lig'ingizni himoya qilishga harakat qiladi. Kichkina yoshingizdan boshlab turli kasalliklarga chalinmasligingiz uchun davlat tomonidan bepul emlanishingiz ham davlat sizni himoya qilishining ko'rinishlaridan biridir.

Esda tuting! O'zbekiston Respublikasining "Fuqarolar salomatligini muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonuniga muvofiq, siz o'n to'rt yoshdan katta yoshdagi bola bo'lsangiz, siz ma'lumotlarni bilgan holda sizni shifokorlar tibbiy tekshirishlariga ixtiyoriy ravishda rozilik berishingiz yoki uni rad etishingiz mumkin.

Davlat bolalar kasal bo'lib, yordamga muhtoj bo'lganlarida bolalarga bepul tibbiy yordam ko'rsatadi.

Bepul tibbiy yordam albatta cheksiz hisoblanmaydi, ammo davlatimiz bolalarni o'ylab va ularni sog'lig'ini saqlashda g'amxo'rlik qilish uchun bepul tibbiy yordam bilan ta'minlashni maqsad qilgan.

Agar bola quyidagilardan biri bo'lsa, unga maxsus shifoxonalarda bepul tibbiy yordam ko'rsatiladi:

Bolalikdan nogironligi bo'lgan bolalar;

Sil (o'pka kasalligi), endokrin (qalqonsimon bez kasalligi) va onkologik kasalliklariga chalingan bolalar;

Ota-onasi yo'q chin yetim bolalar;

Gemodializ (qonni tozalash) olayotgan bemor bolalar.

Asos: (<https://lex.uz/docs/170143#174337>)

Endi esa davlatimiz qaysi yo'llar bilan bolalarning sog'ligini asrashini ko'rib chiqamiz. Bolalarga malakali tibbiy xizmat ko'rsatiladi.

Malakali tibbiy xizmat bu:

Sizni davolayotgan shifokor tibbiy davolash bo'yicha rasmiy ta'lim olgan bo'lishi kerak;

Shifokor to'g'ri tibbiy tashxis qo'ya olishi kerak. Agar biron kasallik alomatlarini aniqlagan bo'lsa, sizni to'g'ri va aniq davolash choralarini ko'rishi kerak.

Bola tug'ilishidan oldin ham shifokorlar ona va tug'ilmagan bolani kuzatib boradilar va bolaning sog'lom tug'ilishi uchun unga maslahat beradilar.

Bolalar sog'lom bo'lib o'sishi uchun to'g'ri ovqatlanishlari va jismoniy faol bo'lishlari kerak.

Davlat do'konlardagi oziq-ovqat mahsulotlari sizning sog'lig'ingizga ziyon yetkazmasligini nazorat qiladi.

Oziq-ovqatlar qadoqlangan va o'ralgan bo'lishi kerak.

Oziq-ovqatlar maxsus qog'ozlar yopishtirilgan va tamg'alangan holda bo'lishi kerak.

Oziq-ovqat sotib olsangiz, uning ustida quyidagi yozuvlarni borligini tekshiring:

- oziq-ovqatning nomi;
- oziq-ovqatning nimaga mo'ljallanganligi (misol uchun "bolalarga maxsus mo'ljallangan mahsulotlar va parhez taomlar uchun" degan yozuv bo'lishi);
- tayyorlovchining nomi (ya'ni oziq-ovqatni kim ishlab chiqargan bo'lsa o'sha firmaning nomi);
- tovar belgisi (belgiga ega tashkilotlar uchun — misol uchun "Musaffo", "Pure Milk" kabi);
- oziq-ovqat nimalardan tayyorlanganligi;
- tayyorlangan sanasi, yaroqlilik muddati (odatda mahsulotning turli qismlarida raqamlar bilan yozilgan bo'ladi);
- normativ yoki texnikaviy hujjatlarning nomerlari (buni odatda ko'pchiligingiz tushunmasligingiz mumkin. Sotuvchidan iltimos qilsangiz, sizga bunday nomerlar nima ma'no anglatishini tushuntirib beradi).

Quyidagi hollarda oziq-ovqat mahsulotini sotishga yo'l qo'yilmaydi:

Mahsulot sifatli bo'lmasa;

saqlash va sotish uchun tegishli sharoit bo'lmasa;

yaroqlilik muddati tugagan bo'lsa;

mahsulot qalbakilashtirilgan bo'lsa;

Yodda tuting!

Energetik ichimliklar o'n sakkiz yoshga to'lmaganlarga sotilishiga yo'l qo'yilmaydi.

Oziq-ovqat mahsulotining sifati va xavfsizligi to'g'risidagi qonunchilikni buzganlikda aybdor shaxslar javobgarlikka tortiladi.

Davlat sizni sog'lom bo'lishingiz uchun sog'lom turmush tarzini targ'ib qiladi va rag'batlantiradi.

Sog'lom turmush tarzining asosiy xususiyatlari quyidagilardir:

jismoniy tarbiya va chiniqish;

muvozanatli ovqatlanishi;

shaxsiy gigienaga mas'uliyatli munosabat;

chekish yoki spirtli ichimliklarni iste'mol qilish kabi yomon odatlarning yo'qligi.

Yevropa Ittifoqi zamonaviy nou-xaular, resurslar va taqdirlarini bosqichma-bosqich birlashtirishga qaror qilgan 27 a'zo davlatdan iborat. 60 yil davomida, Yevropa Ittifoqi mamlakatlari hamjihatlikda o'z chegaralarini kengaytirib keldilar; Ittifoqqa a'zo davlatlar madaniy xilma-xillik, bag'rikenglik va shaxs erkinligini kafolatlagan holda barqarorlik, demokratiya va barqaror rivojlanish hududini yaratdilar. Yevropa Ittifoqi o'z yutuqlari va qadriyatlarini ittifoqdan tashqarida bo'lgan mamlakatlar va xalqlar bilan baham ko'rish tamoyillarini ilgari suradi.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi O'zbekiston Respublikasida jamiyat va davlat qurilishi sohasida norma ijodkorligi va huquqni qo'llash amaliyoti sohasida yagona davlat siyosatini izchil amalga oshiruvchi davlat boshqaruvi organi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1992-yil 8-yanvardagi "O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining faoliyatini takomillashtirish to'g'risida"gi Farmoni qabul qilinishi bilan O'zbekiston Respublikasi adliya organlarituzildi. Adliya vazirligi Vazirlar Mahkamasiga, faoliyatining ayrim masalalari bo'yicha esa bevosita O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga hisobot beradi.

UNICEF tomonidan amalga oshirilayotgan barcha faoliyat va harakatlar har bir bolaning huquqlari va farovonligini himoya qilishga qaratilgan. Biz sheriklarimiz bilan o'z maqsadlarimizni amalga oshirishda birgalikda 190 mamlakat va hududlarda faoliyat olib borib, bunda bizning asosiy e'tiborimiz dunyoning barcha chekkalaridagi bolalarning manfaati uchun eng himoyasiz va chetlatilgan bolalarga qaratishga intilamiz. UNICEF bolalar huquqlarini hurmat qiladigan dunyoga o'z qarashlarini amalga oshirish uchun O'zbekistondagi davlat institutlari, fuqarolik jamiyati, ommaviy axborot vositalari, professional uyushmalar va ilmiy muassasalar bilan, shuningdek, xalqaro hamkorlar bilan yaqin hamkorlikda ish olib boradi.

Yevropa Ittifoqining O'zbekiston Respublikasidagi delegatsiyasi

107B Amir Temur ko'chasi, Xalqaro biznes markazi 100 084 Toshkent, O'zbekiston

Tel: +998 78 120 16 01 /02 /03 /04

Email: delegation-uzbekistan@eeas.europa.eu

Website: www.eeas.europa.eu/delegations/uzbekistan_en

Facebook: www.facebook.com/edudeluzb

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi

O'zbekiston Respublikasi 100047, Toshkent sh., Sayilgoh ko'chasi, 5

Tel: +998 71 207 04 43

Email: info@adliya.uz

Website: www.adliya.uz

BMTning O'zbekistondagi Bolalar jamg'armasi

Poytakht Business Markazi 16 Sharof Rashidov ko'chasi 100 029 Toshkent, O'zbekiston

Tel: +998 71 233 95 12

Email: tashkent@unicef.org

Website: <https://www.unicef.org/uzbekistan/>

Facebook: <https://www.facebook.com/unicefuzb/>